

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **A. J.**, zastúpenej Mgr. Marošom Uhaľom, advokátom vo Zvolene, Námestie SNP 6/1, proti žalovanému **J. Ď.**, **o určenie veci do dedičstva**, vedenej na Okresnom súde Zvolen pod sp.zn. 12 C 128/2003, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 27. mája 2010, sp.zn.

16 Co 34/2010, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 27. mája 2010 sp.zn. 16 Co 34/2010 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Zvolen rozsudkom (v poradí druhým) z 19. októbra 2007 č.k. 12 C 128/03-180 určil, že do dedičstva po poručiťke A. Ď.X.Ď., patrí z titulu bezpodielového spoluvlastníctva manželov s J. Ď., nehnuteľnosť vedená Katastrálnym úradom Banská Bystrica, Správa katastra Detva, nachádzajúca sa v k.ú. D., zapísaná na LV č. X., a to rodinný dom so súpisným číslom X., postavený na pozemku parcely registra „C“, evidovaný na katastrálnej mape parc. č. 6276, druh pozemku – zastavané plochy a nádvoría o výmere 585 m² v celosti. Žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobkyňi trovy konania vo výške 139 367 Sk na (bližšie nešpecifikovaný) účet advokáta žalobkyne do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia. Rozhodnutie odôvodnil tým, že na základe výsledkov vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalovaný nebol dobromyseľný pri nadobudnutí vlastníctva k spornej nehnuteľnosti, nadstavbe, ktorú postavili rodičia účastníkov A. a J. Ď.. Preto táto patrí do dedičstva po poručiťke A. Ď., ktorá J. Ď., svojho manžela, predumrela. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie žalovaného (po tom, ako jeho v poradí druhé rozhodnutie – rozsudok z 27. marca 2008 sp.zn. 16 Co 36/2008 bol uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. novembra 2009 sp.zn. 1 Cdo 111/2008 zrušený a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie) rozsudkom z 27. mája 2010 sp.zn. 16 Co 34/2010 rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu zamietol. Žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť žalovanému trovy celého konania 616,40 € (bližšie nešpecifikovaný) účet JUDr. Antona Bahledu v lehote troch dní. V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná, keď z vykonaného dokazovania vyplýva, že sporná nehnuteľnosť bola nadobudnutá originálnym spôsobom – výstavbou, a to v podielovom spoluvlastníctve, na základe konkludentnej dohody o spoluvlastníctve, ktorá bola uzavretá medzi rodičmi účastníkov konania a žalovaným s jeho prvou manželkou, pričom dom bol postavený na pozemku, ktorý bol pridelený pôvodne do osobného užívania žalovanému a jeho bývalej manželke. Predmetnú dohodu uznávala aj samotná žalobkyňa, ktorá od rodičov titulom výplatku z polovice domu prevzala 30 000 Sk. Túto skutočnosť žalobkyňa akceptovala až do smrti svojich rodičov. Dohoda o spoluvlastníctve vyplýva z výpovede prvej manželky žalovaného E. Ď., obsiahnutej v spise Okresného súdu Zvolen sp.zn. 8 C 88/1976, čo potvrdili aj svedkovia účastní ako pomocníci pri stavbe domu, vypočutí v konaní okresného súdu o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov E. Ď. a žalovaného. Žalobkyňa uvedenú skutočnosť nenamietala počas života svojich rodičov, nedomáhala sa určenia, že do dedičstva po jej nebohej matke A. Ď. patrí aj sporný rodinný dom. Žalobkyňa existenciu spoluvlastníctva začala namietat až po smrti otca J. Ď. v roku 1998. Osobitne odvolací súd vyhodnotil dôkaz – čestné prehlásenie samotnej žalobkyne, ktorá potvrdila, že ako výplatok z dedičstva zobrala od svojho otca J. Ď. sumu 30 000 Sk, a to ako podiel z domu a celého majetku, ktorý bol na meno jej otca, pričom prehlásila, že po smrti otca nebude žiadať od brata žiadny podiel z domu, ani majetku jej otca. Odvolací súd zdôvodnil, že takéto prehlásenie žalobkyne (zo dňa 5. mája 1971) korešponduje so zistením súdu o tom, že počas života svojich rodičov žalobkyňa rešpektovala vlastnícke práva žalovaného k domovej nehnuteľnosti. Rodičia účastníkov za svojho života vyporiadali akékoľvek nároky svojich detí, upokojili žalobkyňu a na strane žalovaného akceptovali jeho spoluvlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti. V závere odôvodnenia rozsudku odvolací súd uviedol, že „odporca s manželkou E. dom spoločne s rodičmi postavil, polovičné spoluvlastníctvo vydržal. Odporca preukázal, že podľa § 130 OZ bola držba spornej nehnuteľnosti oprávnená, že nehnuteľnosť v dobrej viere držal

viac ako 10 rokov a že nehnuteľnosť, ktorú spolu s rodičmi a svojou prvou manželkou E. postavil na základe dohody o spoluvlastníctve je predmetom spôsobilým k vydržaniu. E. s jej spoluvlastníckeho podielu titulom vysporiadania BSM rozsudочно aj vyplatil. Stal sa tak iba on vlastníkom nehnuteľnosti v 1/2. Pokiaľ došlo k takémuto zápisu do katastra nehnuteľností, bol síce zápis nesprávny, resp. bezodkladný, nič to však nemení na skutočnosti, že v súdnej veci navrhovateľka neudržala dôkazné bremeno a nepreukázala, že do dedičstva po jej nebohej matke patrí sporná nehnuteľnosť, naopak odporca preukázal, že nehnuteľnosť vystaval spolu so svojimi rodičmi a so svojou prvou manželkou, krajský súd rozsudok okresného súdu zmenil a návrh navrhovateľky zamietol.“ Výrok o trovách konania odôvodnil úspechom žalovaného.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa, žiadala ho zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie z dôvodov podľa § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p. V prvom rade poukázala na nepreskúmateľnosť napadnutého rozsudku pre rozpor právneho názoru, keď na jednej strane súd tvrdí, že žalovaný nadobudol spornú nehnuteľnosť originálnym spôsobom – výstavbou – a na druhej strane tvrdí, že ju nadobudol vydržaním. Uvedené spôsoby nadobudnutia sú rozdielne a navzájom sa vylučujú, a teda nie je právne možné, aby žalovaný nadobudol spornú nehnuteľnosť ako výstavbou, tak aj vydržaním, pretože nepochybne už len doba vzniku takéhoto vlastníctva k veci je rozdielna. S poukazom na viaceré rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ale i Najvyššieho súdu Českej republiky podrobne argumentovala, prečo žalovaný nemohol nadobudnúť vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti ani jedným z dvoch odvolacím súdom uvádzaných rozdielnych spôsobov nadobudnutia vlastníctva k veci. Pokiaľ ide o prvý, súdom uvádzaný spôsob, žalovaný nemohol nadobudnúť vlastníctvo k spornej nehnuteľnosti originálnym spôsobom – t.j. výstavbou pri existencii dohody o spoluvlastníctve, a to už len preto, že žiadna takáto dohoda nebola v priebehu konania z jeho strany preukázaná. Pre záver o vzniku spoluvlastníctva k nehnuteľnosti musí existovať nepochybný dôkaz o tom, že nehnuteľnosť mali stavebníci záujem nadobudnúť spoločne. Musí tu existovať dôkaz o prejavenej vôli nadobudnúť určitú nehnuteľnosť spoločne výstavbou, t.j. dôkaz o vzniku dohody o spoluvlastníctve. Takýto dôkaz doposiaľ v tomto konaní, ako ani v predchádzajúcich konaniach (ide o konania vedené na Okresnom súde Zvolen pod sp.zn. 8 C 88/1976, 8 C 128/1976 a 8 C 196/1977) neexistuje. V súvislosti s vydržaním, teda druhým súdom uvádzaným spôsobom nadobudnutia vlastníctva spornej nehnuteľnosti žalovaným, žalovaný

nepreukázal právny titul (aj keď neplatný, ale existujúci) užívania tejto nehnuteľnosti. Okrem toho dovolateľka odvolaciemu súdu vytkla, že jeho rozsudok je v časti vydržania aj nepreskúmateľný, keďže neuviedol, podľa akého právneho predpisu vydržal žalovaný svoje vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti a neuviedol ani k akému dátumu by malo k vydržaniu dôjsť. Rovnako sa nevyjadril k žalovaného dobromyseľnosti a užívaniu spornej nehnuteľnosti, čo sú takisto podmienky vydržania nehnuteľnosti a nevyjadril sa ani k tomu, či nehnuteľnosť je spôsobilá na vydržanie. Vyjadrila nesúhlas so záverom odvolacieho súdu, podľa ktorého ona alebo jej rodičia rešpektovali v dedičskom konaní alebo iným spôsobom to, že sporný dom by mal vlastniť žalovaný s bývalou manželkou. Pokiaľ odvolací súd vyvodzoval vlastníctvo (spoluvlastníctvo) žalovaného k spornej nehnuteľnosti (aj) z toho, že žalovaný platil domovú daň, žalobkyňa zdôraznila, že platenie domovej dane nepotvrďuje vlastníctvo osobe, ktorá daň platí. V závere dovolania namietala aj nesprávne vyhodnotenie odvolacím súdom jej čestného prehlásenia zo dňa 5. mája 1971, ktoré (podľa súdu) má potvrdzovať dohodu o spoluvlastníctve. Podľa tohto čestného prehlásenia mal žalobkyňu vyplácať otec, čo nikto nerozporoval. Ak by sa už aj zobralo do úvahy tvrdenie o tom, že malo ísť o výplatu z domu (čo žalobkyňa popiera, a ak žalobkyňu teda vyplácal otec ako jeden zo spoluvlastníkov, je otázne, prečo ju nevyplácal aj žalovaný s manželkou, keď boli tiež podielovými spoluvlastníkmi.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ X. ods. 1 O.s.p.), zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1, 2 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Dovolací súd je podľa ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. viazaný rozsahom podaného dovolania i uplatnenými dovolacími dôvodmi. Dovolacie dôvody, ktorými bolo dovolanie odôvodnené, dovolací súd pritom neposudzuje podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá

procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. Hoci dovolateľka ani jednu z procesných väd vymenovaných v § 237 O.s.p. netvrdila, dovolací súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu bolo vydané v konaní postihnutom vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle citovaného ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. sa rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, ktorým tento súd mení rozhodnutie súdu nižšieho stupňa, musí podľa názoru dovolacieho súdu obsahovať zákonné náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p., pretože pri zmene rozhodnutia súdu prvého stupňa odvolacím súdom, tento súd svojim rozhodnutím nahrádza napadnuté prvostupňové rozhodnutie. Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia preto musí vypořiadat' so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený

jednak s poukazom na výsledky vykonaného dokazovania a zistené rozhodujúce skutočnosti, ako aj s poukazom na ním prijaté právne závery a zároveň musí odôvodniť, prečo neprihliadol na ostatné skutočnosti a dôkazy, ktoré počas konania vyšli najavo. Účelom odôvodnenia rozsudku je logicky, vnútorne kompaktné a neprotirečivo vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia dovolacieho súdu musí byť zároveň aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. V prípade, že rozhodnutie nie je dostatočne odôvodnené, nie je z neho zrejmé, z akých skutkových záverov súd vychádzal, ktoré skutočnosti mal za preukázané a ktoré nie, z ktorých výpovedí svedkov vychádzal, z ktorých vyvodil skutkové zistenia odlišné od zistení, z ktorých vychádzal súd prvého stupňa a vôbec nie je právne odôvodnené (čo i len v jednom závere), ide o procesne nesprávne rozhodnutie. Rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nemá náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p. je potom nepreskúmateľný a účastníkovi je takýmto rozhodnutím odňatá možnosť konať pred súdom, nakoľko nemá možnosť v dovolacom konaní náležite argumentovať.

Tak, ako už bolo uvedené v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. novembra 2009 sp.zn. 1 Cdo 111/2008 (ktorým bol zrušený predchádzajúci rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 27. marca 2008 sp.zn. 16 Co 36/82008 a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie), v preskúmvanej veci odvolací súd, ktorý konal o odvolaní žalovaného, na rozdiel od súdu prvého stupňa, dospel k odlišnému právnomu záveru, preto rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým žalobe vyhovel, zmenil tak, že žalobu zamietol. Ako v prípade predchádzajúceho, vyššie citovaného rozsudku odvolacieho súdu, aj v prípade dovolaním napadnutého rozsudku je z jeho odôvodnenia možné zistiť, ktoré z vykonaných dôkazov mu slúžili ako podklad pre rozhodnutie a akými úvahami sa pri hodnotení týchto dôkazov spravoval. Napriek tomu nie je možné preskúmať správnosť postupu odvolacieho súdu, keďže na jednej strane odvolací súd tvrdí, že žalovaný nadobudol vlastníctvo k nehnuteľnosti originálnym spôsobom, a to výstavbou pri existencii dohody o spoluvlastníctve, a na druhej strane tvrdí, že túto nehnuteľnosť nadobudol žalovaný do vlastníctva vydržaním. Ide o vzájomne si odporujúcu právnu argumentáciu a v tejto súvislosti námietka dovolateľky, že uvedené spôsoby nadobudnutia vlastníctva sú rozdielne a navzájom sa vylučujú, a teda nie je právne možné, aby žalovaný nadobudol spornú nehnuteľnosť ako výstavbou, tak aj vydržaním, pretože už len doba vzniku takéhoto vlastníctva k veci je rozdielna, je opodstatnená. Takáto rozpornosť právnych záverov

odvolacieho súdu spôsobuje nepreskúmateľnosť napadnutého rozsudku, čím je v konečnom dôsledku konanie zaťažené procesnou vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. mája 2012

JUDr. Ľubor Šebo, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová